

Kieli- ja kulttuuritietoinen työyhteisö

rekrytoinnin, kulttuurisensitiivisyyden ja
kielenkäytön muistilista

Kielitietoisen rekrytoinnin muistilista

1. Laadi selkeä työpaikkailmoitus

Tarkista, että ilmoituksen kieli on selkeää ja ymmärrettävää. Kielen tason on hyvä olla sama kuin mitä työntekijältä vaaditaan. Voit lisätä ilmoitukseen tiedon työpaikan monimuotoisuudesta ja kieli-tietoisuudesta, esimerkiksi:

” Meillä arvostetaan maahanmuuttaja-taustaisia työntekijöitä / eri kulttuureista tulevia työntekijöitä / monikulttuurisuutta ja monikielisyyttä. ”

” Meillä tuetaan kielen oppimista ja työyhteisössä pyritään käyttämään selkeää kieltä. ”

2. Lue työhakemukset kielitietoisesti

Näe kirjoitus- ja kielivirheiden yli. Kirjoittaminen kehittyy kielin osa-alueista viimeisenä. Hakija osaa jo paljon, jos hän on kirjoittanut hakemuksen itse ja ymmärrät virheistä huolimatta, mitä hän tarkoittaa. Muista, että kielitaito muuttuu ja kielitaidosta kertominen vaihtelee: todellinen taso voi olla parempi tai heikompi kuin hakemuksessa kerrottu tai todistuksessa näkyvä taso.

3. Valmistaudu haastattelutilanteeseen

Mieti etukäteen, miten esittelet itsesi ja kerrot hakijalle työyhteisöstä ja työtehtävästä selkokielellä. Mieti myös, mitä kysymyksiä kysyt. Varmista, että kysymykset ovat selkokielisiä. Varaa maahanmuuttajataustaisen hakijan haastatteluun kaksi kertaa enemmän aikaa.

4. Haastattele selkokielellä

Puhu selkeää kieltä koko haastattelun ajan. Selkeä kieli tukee ja kannustaa hakijaa hyvään suoritukseen. Anna vastauksille riittävästi aikaa. Varmista, että hakija ymmärtää kysymykset, ja kysy, jos et itse ymmärrä. Anna hakijan tarvittaessa vastata vaikeisiin kysymyksiin englanniksi.

Esimerkkejä haastattelukysymyksistä selkokielellä:

Kerro lyhyesti itsestäsi.	→	Kerro itsestäsi. Kuka olet? Missä opiskelit?
Millainen koulutustausta sinulla on?	→	Millainen koulutus sinulla on?
Mitä odotat esimieheltä?	→	Millainen on mielestäsi hyvä esimies?
Miten toimit paineen alla?	→	Miten toimit, kun sinulla on kiire?

5. Käytä tehtäviä kielitaidon arvioinnissa

Muista, että haastattelutilanne jännittää, ja kielivirheitä voi tulla tavallista enemmän. Kielitaitoa kannattaa arvioida haastattelukysymysten lisäksi tehtävien avulla.

Tehtäviä voivat olla esimerkiksi työhön liittyvästä kuvasta kertominen, hoitajan työpäivästä kertominen ja hoitotyön tilanteesta toimiminen: Mitä teet ja sanot? Miten kirjaat?

Selkokielisiä esimerkkitehtäviä löydät osoitteesta:

www.osaamisenpaikka.fi/opi-hoitoalaa-ja-suomea/

Valvira edellyttää terveydenhuollon ammattihenkilöltä **Yleisen kielitutkinnon tasoa 3**, joka vastaa Eurooppalaisen viitekehysten **tasoa B1**.

Lue lisää taitotasosta ja niiden kuvauksista:

- **Yleiset kielitutkinnot (YKI):**
www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/yki/yleista/tutkinnontasot/keskitaso
- **Eurooppalainen viitekehys:**
www02.oph.fi/ops/taitotasoasteikko.pdf

Kulttuurisensitiivisen työyhteisön muistilista

- 1 Pyri kulttuurisensitiiviseen työskentelyyn.** Kulttuurisensitiivisyys tarkoittaa eri kulttuureita kunnioittavia vuorovaikutustaitoja - sekä sanallista että sanatonta kohtaamista ja viestintää. Minulla on halua, kykyä ja herkkyyttä ymmärtää eri taustoista tulevia työkavereita.
- 2** Pohdi ja **tiedosta oman kulttuuritaustasi vaikutus asenteisiisi, odotuksiisi ja toimintatapoihisi.**
- 3 Arvosta monikulttuurisuutta työyhteisössäsi ja näe se rikkautena.** Jokaisella työyhteisön jäsenellä on annettavaa työyhteisöön ja jokainen voi olla kehittä-mässä työyhteisöä.
- 4 Kohtaa jokainen työkaveri yksilönä ennemmin kuin tietyn kulttuurin edustajana.** Ole kiinnostunut eri kulttuureista - kysy työkaverilta hänen kulttuuriinsa liittyvistä tavoista ja arvoista.
- 5** Muista, että monet meille omaan kulttuuriimme liittyvät tutut asiat, ovat maahanmuuttajataustaiselle uusia ja vieraita. **En oleta, että kaikki asiat ovat tuttuja kaikille.**
- 6 En suvaitse syrjintää työyhteisössäni työkavereiden tai asiakkaiden taholta.** Opettelen tunnistamaan rasistisen, syrjivän ja epäasiallisen käyttäytymisen ja jos sitä havaitsen, puutun siihen.

*Erilaisuus
on rikkaus,
vaikka se
joskus arjessa
haastaa*

- 7** **Varaan maahanmuuttajataustaisen työntekijän perehdytykseen normaalia perehdyttämisaikaa pidemmän ajan.** Varmistan, että perehdytys on selkeää ja käytän perehdytyksen tukena kirjallista materiaalia. Hyödynnän perehdytyksessä **Kielisopimusta**.

Kielisopimus löytyy Osaamisenpaikka -sivustolta ELMA-hankkeen kohdalta:
<https://urly.fi/39iH>

- 8** **Perehdytyksen jälkeen maahanmuuttajataustainen saa oman mentorin,** joka auttaa suomen kielessä ja opastaa häntä henkilökohtaisen tarpeen mukaan.

- 9** **Otan maahanmuuttajataustaisen mukaan työyhteisön sosiaalisiin tilanteisiin.** Tauoilla kohdennan hänelle kysymyksiä siinä missä muillekin työkavereille. Voit kysyä esimerkiksi perheestä, harrastuksista, kotimaasta tai suomen kielen opiskelusta.

- 10** **Annan positiivista palautetta.** Jos tarvitsee antaa korjaavaa palautetta, annan sen suoraan kahden kesken ja mahdollisimman pian tapahtuneen jälkeen.

Kielitietoisen työyhteisön muistilista

1 Kiinnitä huomiota omaan puhetapaasi. Älä käytä sanontoja, kielikuvia, slangisanoja tai lyhenteitä. Puhu yleiskieltä ja vältä murreilmaisuja.

Taas saa juosta pää kolmantena jalkana. →

Taas on kiire.

Rypäsin aamulla. →

Kaadu in aamulla.

Esim. →

Esimerkiksi

Poikkari, liinis

→

Poikkilakana, liinavaatevarasto

2 Käytä tuttuja, konkreettisia sanoja ja helppoja rakenteita.

Kunto paranee portaita kiivetessä. →

Kunto paranee, kun kävelee portaita.

Lääkkeet on säilytettävä erillään. →

Lääkkeet täytyy säilyttää eri paikoissa.

Asia tulee tehdä ... →

Asia täytyy tehdä...

Laatutyö on kehittämistä. →

Laatutyö tarkoittaa, että kehitetään.

Laadi ohjeet.

→

Tee ohjeet.

3 Tee selkeitä kysymyksiä. Älä aloita lausetta kieltosanalla.

Huuhoksä... →

Voitko huuhtoa...?

Eiköhän mennä syömään! →

Mennäänkö syömään?
Tuletko syömään?

Kun sä menet ..., niin
katsotko samalla

→

Mene ja katso

**4 Pilko oma ajatus pienempiin osiin.
Kerro yksi asia yhdessä lauseessa.**

Jos sul on aikaa, niin käypäs
ottamassa potilas Kuusisen
paineet huonees yheksäntoist
ja kirjaa ne sit kans koneelle.

→

Mittaa verenpainet
potilas Kuusiselta.
Hän on huoneessa 19.
Kirjaa tiedot koneelle.

5 **Kun ohjaat, selitä samalla, mitä teet.**
Näytä, mitä tarkoitat ja kerro esimerkkejä.

6 **Anna aikaa miettiä ja muotoilla oma ajatus puheeksi.**
Älä hätäile.

7 **Varmista aina, että maahanmuuttajataustainen työntekijä ymmärtää viestisi.** Älä kysy Ymmärsitkö? vaan pyydä selittämään omin sanoin. Kysy, jos et itse ymmärrä.

Ymmärsitkö?

→

Kerro mitä sinä nyt teet.

Nyt minä en ymmärrä. Voitko toistaa?

8 **Rohkaise kysymään ja kannusta osallistumaan keskusteluun.** Riittävä kielitaito ei voi hankkia yksin, sillä kieli kehittyy vuorovaikutuksessa.

9 **Anna positiivista palautetta kielen oppimisesta.** Korjaa vain ne kielen virheet, jotka haittaavat ymmärtämistä tai voivat aiheuttaa vaaratilanteen. Myönteinen ilmapiiri vahvistaa rohkeutta käyttää kieltä.

10 **Tue hoitoalan suomen opiskelua.** Auta kirjoittamaan sanoja ja sanontoja vihkoon, tee työpaikalle sanalistoja tai kuvallisia ohjeita (esim. Papunetin kuvatyökälulla) tai harjoittele yhdessä Osaamisenpaikka.fi sivuston oppimisympäristössä.

Osaamisenpaikka.fi-sivuston oppimisympäristö:

www.osaamisenpaikka.fi/opi-hoitoalaa-ja-suomea/

*Selkeästä kielestä hyötyvät
työkavereiden lisäksi
myös eri asiakasryhmät.*

Lähteet:

Väestöliitto 2022. KIELITIETOINEN REKRYTOINTI JA TYÖYHTEISÖ – työkaluja työnantajalle kielitietoiseen ja inklusiiviseen työyhteisöön. Helsinki: Väestöliitto ry. Saatavissa: <https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2022/12/5d814e06-vaestoliitto-kielitietoinen-rekrytointi-ja-tyoyhteiso.pdf>

Hyödyllisiä linkkejä:

Pusa, M-L., Lampinen, M. & Ryyänen-Jussila, S. 2017. Maahanmuuttajat voimavarana työpaikalla. Opas kieli- ja kulttuuritietoiseen ohjaukseen. Saatavissa: <https://view.24mags.com/mobilev/e5f43d46a15e11480d-262296d568fc#/page=1>

Kielitarkistetut OPS-TAITOTASOT. Opetushallitus. Saatavissa: <http://www02.oph.fi/ops/taitotasoasteikko.pdf>

Kielisopimus 2023. ELMA-hanke. Saatavissa: <https://osaamisenpaikka.fi/etusivu/taustaa/elma-elinvoimainen-ja-monimuotoinen-hoiva-ja-hoito-ala/>

Keskitason testin taitotasojen kuvaukset. Jyväskylän yliopisto. Saatavissa: <https://www.jyu.fi/hytk/fi/laitokset/solki/yki/yleista/tutkinnon-tasot/keskitaso>

TOKASA-hankkeen Työpaikkaohjaajien koulutusvideot: <https://www.tokasa.fi/tyopaikkaohjaajien-koulutusvideot/>

Yleisten kielitutkintojen perusteet. 2011. Opetushallitus. Saatavissa: <https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/yleisten-kielitutkintojen-perusteet-2011.pdf>